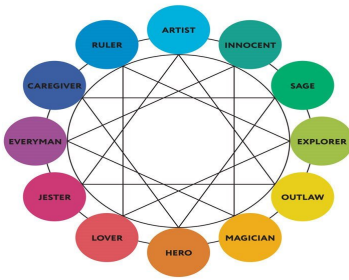


## THE TWELVE ARCHETYPES



## Jung's Archetypes

### Beschrijving

Voel je je aangetrokken tot bepaalde karakters, zoals helden, verzorgers of rebellen?

Volgens de Zwitserse psychotherapeut *Carl Jung* is dat geen toeval. Hij geloofde dat zulke figuren voorbeelden zijn van diepgewortelde *archetypen*: oude symbolen die we allemaal op onbewust niveau in ons hebben. Jung dacht dat deze **twalf** archetypen onze gedachten, emoties en acties beïnvloeden.

Hij heeft het archetype gebruikt als onderdeel van zijn analytische psychologie. In dit psychologisch kader zijn archetypen aangeboren mogelijkheden waardoor beelden de neiging hebben zich op eenzelfde manier te ontwikkelen. Het zijn onbewuste, universele ideeënpatronen. Zij komen niet alleen in mythen en andere universele verhalen zoals sprookjes tot uitdrukking, maar ook in dromen. Jungs ontwikkelingspsychologie gaat dus niet uit van de psyche als *tabula rasa*, wat de meeste dieptepsychologen van zijn tijd wel deden.

Laten we eens kijken hoe ze getypeerd worden, samen met [The Collector](#).

## 1. De Onschuldige: verlangen naar veiligheid en puurheid

Het archetype van *De Onschuldige* zit in ons allemaal en verlangt naar een wereld vol vrede, goedheid en eenvoud. Denk bijvoorbeeld aan een kind dat gelooft dat als het aardig is, andere mensen ook altijd aardig zullen zijn.

De Onschuldige wil het juiste doen en dat alles goed gaat – hij gelooft in *fair play*. Dit archetype schrikt echter ook terug voor harde oordelen en is bang om fouten te maken.

In filosofische termen grijpt De Onschuldige terug op het idee van *Jean-Jacques Rousseau*<sup>1</sup> van de *nobele wilde* – het idee dat mensen van nature puur van hart zijn totdat de maatschappij hen corrumpeert. Mensen met dit archetype hebben de neiging om mensen te veel te vertrouwen. Ze zijn naïef, optimistisch en zien vaak schoonheid in dingen die anderen als gebrekkig beschouwen.

---

Spirituele zoekers, dromers en idealisten die denken dat liefde individuen, samenlevingen of de wereld kan veranderen, hebben waarschijnlijk een sterke onschuld in zich. Op hun best kunnen ze anderen hoop geven en hen herinneren aan hun eigen vermogen om zich te verbeteren.

## **2. De Wees: op zoek naar verbondenheid en verbondenheid**

Het archetype van *De Wees* vertegenwoordigt ons begrip van teleurstelling en het verlangen naar veiligheid, verbondenheid en erbij horen. Deze personages nemen het leven zoals het komt, wetende dat het niet altijd eerlijk is, en gaan op een sterke maar stille manier om met oneerlijkheid.

Net als *Viktor Frankl*<sup>2</sup> idee dat zelfs in tijden van lijden betekenis te vinden is, leert *De Wees* te overleven en te groeien in moeilijke tijden. Een Wees wil niet in de steek gelaten of vergeten worden, dus hechten ze veel waarde aan netwerken van zorg, gemeenschapszin en solidariteit. Ze willen dat iedereen gelijk behandeld wordt en zich betrokken voelt.

Als het goed met ze gaat, toont *De Wees* vaak veel medeleven, loyaliteit en veerkracht. Ondanks dat ze eerder hebben geleden, kunnen ze zichzelf weer veilig laten voelen en hetzelfde doen voor anderen.

## **3. De Held: gedreven om zijn waarde te bewijzen door moed**

Het archetype van *De Held* belichaamt onze innerlijke vechter, een aspect dat tegenslagen frontaal tegemoet treedt, ongeacht de kansen. Mensen met heldenergie bewonderen moed, zelfbeheersing en doorzettingsvermogen in moeilijke situaties.

Niets is erger voor hen dan falen of vermeende zwakte, dus werken ze hard om zich goed voor te bereiden. Vervolgens gaan ze uitdagingen met vastberadenheid aan. *Aristoteles*<sup>3</sup> verwijst naar dit type persoon wanneer hij schrijft over het belang van het cultiveren van karaktersterkte door inspanning, met name het ontwikkelen van standvastigheid door volharding in het aangezicht van uitdagingen.

Iemand met het archetype van *De Held* leeft voor een missie, of dat nu het bestrijden van persoonlijke demonen is of het bestrijden van sociale onrechtvaardigheid.

Deze mensen kunnen een inspiratiebron zijn, niet alleen vanwege wat ze tegen alle verwachtingen in bereiken, maar ook omdat ze anderen in staat stellen te geloven in het domein van het mogelijke. Kijk maar naar enkele voorvechters van mensenrechten uit de geschiedenis.

## **4. De Verzorger: toegewijd aan het beschermen van anderen**

Het archetype van *De Verzorger* belichaamt liefde, mededogen en een diep verlangen om anderen te helpen. Zij zijn de verzorgers van de wereld – altijd bereid om mensen te verzorgen, te troosten en te voorzien in hun behoeften.

Of het nu gaat om een ouder die slaap opoffert of een verpleegkundige die extra zorg verleent, Verzorgeren doen dit vrijwillig. Hun grootste zorg is dat ze als egoïstisch worden gezien of dat ze niet aan iemands behoeften voldoen.

---

In de moraalfilosofie weerspiegelt dit type persoon de zorgethiek van *Carol Gilligan*<sup>4</sup> een standpunt dat moreel handelen op basis van begrip en relaties onderschrijft. Mensen die dit archetype belichamen, kunnen echter soms zoveel hulp bieden dat ze hun eigen behoeften verwaarlozen.

Als ze goed functioneren, laten Verzorgers echter het belang zien van tederheid, uithoudingsvermogen en altruïstische liefde. Deze eigenschappen herinneren ons eraan dat het lonend kan zijn om samen met hen voor anderen te zorgen, en leren ons hoe krachtig vriendelijkheid op zichzelf kan zijn.

## 5. De Rebel: de status quo uitdagen

Het archetype van *De Rebel* draait helemaal om het overtreden van regels en het veroorzaken van problemen, omdat ze geen genoegen nemen met *“omdat het nu eenmaal zo is”* als antwoord. Ze kunnen verontwaardigd zijn over onrechtvaardigheid, of ze willen gewoon de boel op stelten zetten.

Maar trouw blijven aan zichzelf en hun eigen visie is essentieel voor wie Rebel zijn. Ze hebben een hekel aan het gevoel dat ze de mond wordt gesnoerd of dat ze zich moeten schikken.

Rebellen volgen het advies van *Nietzsche* om te leven volgens je eigen waarden in een wereld die die niet biedt. Ze wantrouwen autoriteit, betwisten normen en beginnen discussies die meestal wel nodig zijn.

Bewegingen beginnen bij hen, net als revoluties en veel grote ideeën. Soms kunnen deze mannen en vrouwen echter tot het uiterste gaan in hun iconoclasme<sup>5</sup>. Er wordt veel vernietigd, maar er is geen duidelijk plan voor de wederopbouw.

Als dit type goed functioneert, heeft het een innovatieve geest die onbevreesd wegen opent die niemand anders zag en *“nee”* zegt op een manier die gezegd moet worden. Ze brengen de samenleving een stap verder op haar eindeloze weg van vooruitgang.

## 6. De Minnaar: hunkering naar intimiteit en passie

Het archetype van *De Minnaar* belichaamt passie, verlangen en een diepe emotionele band. Personen met dit archetype zoeken nabijheid in verschillende vormen, waaronder romantische relaties, vriendschappen en waardering voor schoonheid in kunst en natuur.

Hun beslissingen worden geleid door zowel gevoelens als persoonlijke toewijding. Ze willen intens leven met warme ervaringen binnen handbereik.

Een diepe angst voor afwijzing of eenzaamheid kan Minnaars ertoe aanzetten om voortdurend bij hun omgeving te informeren of alles in orde is. *Plato* dacht dat het volgen van een pad naar het goddelijke (dat hij liefde noemde) beide betrokkenen transformeerde.

Soms kunnen Minnaars zich echter te bezitterig gaan voelen als de dingen niet altijd precies gaan zoals zij willen. Als ze gezond zijn, herinneren de eigenschappen van Minnaars ons eraan hoe geweldig het voelt om diep contact te maken met iemand of iets en volledig te leven in momenten van pure schoonheid.

---

## 7. De Schepper: verlangen naar expressie en innovatie

*De Schepper* is de dromer die ideeën werkelijkheid laat worden. Ze worden gedreven door verbeeldingskracht en leven om te bouwen, te ontwerpen en iets tot stand te brengen.

Of ze nu op canvas schilderen, een app programmeren of een boek schrijven, Scheppers worden het meest enthousiast wanneer ze iets nieuws creëren. Ze willen niet saai of oncreatief zijn en hebben een hekel aan monotone gewoontes.

Net als Kant<sup>6</sup>, die ervan overtuigd was dat verbeeldingskracht ervaringen kan creëren, zien Scheppers de wereld niet zoals die is, maar zoals die zou kunnen zijn. Ze streven naar originaliteit en blinken uit op plekken waar innovatie wordt beloond, zoals kunststudio's, start-ups of denktanks.

Op hun best brengen Scheppers schoonheid, inspiratie en nieuwe ideeën in de wereld, die altijd hongerig is naar meer.

## 8. De Nar: leven in het moment en vreugde verspreiden

Het archetype van *De Nar* entertaint niet alleen, maar daagt ook normen uit met humor en door grappen te maken. Denk aan hofnarren, wier taak het was om de waarheid te vertellen aan de machthebbers via grappen.

Maar hoewel Narren serieuze zaken bagatelliseren, laten ze ons ook iets waars (en belangrijks) over de wereld zien: dat de regels soms moeten worden overtreden. Misschien is dat de reden waarom veel mensen die tot dit archetype worden gerekend, onder hun grappige uiterlijk diepere gevoelens verbergen.

En hoewel ze er een hekel aan hebben om genegeerd of saai gevonden te worden, maskeren ze hun pijn of irritatie soms met een glimlach (of een grapje).

Wanneer ze niet gevangen zitten in een stereotype dat hen afschildert als vrolijk maar naïef, kunnen Narren scherpzinnige waarnemers van het menselijk leven zijn, met een opmerkelijk vermogen om alledaagse gebeurtenissen op een nieuwe en onverwachte manier te interpreteren.

## 9. De Wijze: op zoek naar waarheid en begrip

Mensen die *De Wijze* belichamen, zijn voortdurend op zoek naar de waarheid. Deze diepzinnige denkers – vaak leraren, filosofen of geleerden – hechten de hoogste waarde aan logica, inzicht en kennis. Ze moeten begrijpen dat zowel de wereld als hun rol daarin hen vooruit drijven.

In navolging van Socrates' overtuiging over het bestaan (‘Een ononderzocht leven is niet de moeite waard om te leven’), blijven ze vragen stellen. Angst voor onwetendheid of misleiding kan ertoe leiden dat Wijzen zich terugtrekken uit emotionele banden of dingen overanalyseren.

Maar als ze in gedachten verzonken zijn, kun je er zeker van zijn dat dat niet lang duurt. Deze personen werpen met helderheid en rationaliteit licht op complexe ideeën, en door hen op momenten

---

van genialiteit te belonen, kunnen anderen ook dingen duidelijker zien, voorbij de oppervlakte, om de diepere betekenis van het leven te vinden.

## **10. De Magiër: De werkelijkheid transformeren door middel van visie**

Het archetype van *De Magiër* gaat over transformatie: dromen werkelijkheid laten worden door middel van bewustzijn en innerlijke energie. Magiërs zijn wijze, intuïtieve en enigszins raadselachtige wezens. Ze zoeken zowel in zichzelf als in de wereld naar diepgaande verandering.

Denk aan *Jung* zelf of aan alchemisten, die symbolisch lood in goud veranderden – een symbool van innerlijke transformatie. Magiërs zijn op hun hoede voor misbruik van hun energie of het onbedoeld toebrengen van schade. Je vindt ze vaak terug als genezers, counselors of spirituele adviseurs.

Op hun best dwingen Magiërs eerbied af en leiden ze anderen naar transformatie, waarbij ze mensen laten zien wat er bereikt kan worden als doelgerichtheid wordt gecombineerd met visie.

## **11. De Heerser: streven naar orde en leiderschap**

Het archetype van *De Heerser* waardeert orde, structuur en controle. Ze vullen leemtes op wanneer anderen wegvallen, nemen het voortouw en brengen orde in de chaos.

Heersers zijn geboren leiders – presidenten, CEO's, gemeenschapsorganisatoren – die ernaar verlangen iets eeuwig op te bouwen. Heersers zijn bang om de controle te verliezen of te zien hoe deze uiteenvalt. Als *Plato's* ideale filosoof-koning leidt de heerser met wijsheid en rechtvaardigheid.

Wanneer ze te ver gaan, kunnen Heersers echter overheersend of hebzuchtig worden. Toch zorgen Heersers in het beste geval voor orde, visie en bescherming. Heersers herinneren ons eraan dat leiderschap niet draait om meesterschap, maar om verantwoordelijkheid en het creëren van een betere wereld voor iedereen.

## **12. De Ontdekkingsreiziger: verlangen naar vrijheid en ontdekking**

Degenen die passen bij het archetype van *De Ontdekkingsreiziger* gedijen bij nieuwe mensen en plaatsen, maar ook bij onbekende ideeën en situaties. Wat hen drijft is een verlangen om dingen uit eerste hand te ervaren, hun eigen weg te gaan, avonturen te beleven (zowel in ideeën als in de fysieke wereld) en de wereld te zien.

Zich beperkt of verveeld voelen kan voor Ontdekkingsreizigers, die zich vaak gedragen als existentialistische filosofen (bijvoorbeeld *Kierkegaard*<sup>7</sup>) wanneer ze het hebben over de angst om een ononderzocht leven te leiden, angstaanjagend onaangenaam zijn.

Ook zij geloven dat zelfontdekking het leven zin geeft, maar zijn bang dat dit niet mogelijk is als men al zijn tijd besteedt aan vaste relaties of vastzit in een baan van negen tot vijf.

---

Ontdekkingsreizigers lopen het risico verstrikt te raken in hun behoefte aan vrijheid of hun vermogen om zich te binden. Op zulke momenten doet iedereen er goed aan te onthouden dat ze het potentieel hebben om anderen naar nieuwe en wonderbaarlijke plaatsen te leiden, zowel extern als intern.

---

<sup>1</sup> **Jean-Jacques Rousseau** (1712-1778) was een baanbrekend filosoof en schrijver. Hij heeft invloed uitgeoefend op de literatuur, pedagogiek en politiek. Rousseau was behalve filosoof en pedagoog ook componist. Hij componeerde zeven opera's en andere muziekstukken. Tevens was hij een liefhebber van plantkunde.

<sup>2</sup> **Viktor Emil Frankl** (1905-1997) was een Oostenrijks neuroloog en psychiater, maar werd vooral ook bekend als overlever van de holocaust. Frankl was de grondlegger van de logotherapie, een vorm van existentiële analyse, ook wel de *Derde Weense School der psychotherapie* genoemd. Zijn boek *De zin van het bestaan* (uitgegeven in 1978 als vertaling van *Ein Psycholog erlebt das Konzentrationslager* dat al in 1946 verscheen) schetst zijn ervaringen als gevangene in een concentratiekamp en beschrijft zijn psychotherapeutische methode voor het vinden van betekenis van het leven in alle levens-omstandigheden en daarmee een reden om verder te leven.

<sup>3</sup> **Aristoteles** (384 v.Chr.-322 v.Chr.) was een Griekse filosoof en wetenschapper die met Socrates en Plato wordt beschouwd als een van de invloedrijkste klassieke filosofen in de westerse traditie. Hij was lid van Plato's filosofische Academia, en diens invloed is dan ook aanwezig in Aristoteles' werk, maar de filosofische stroming die Aristoteles vertegenwoordigt, het aristotelisme, wijkt duidelijk af van het platonisme, de filosofische leer van Plato. Zijn leraar was Plato, maar Aristoteles heeft talloze disciplines gesticht of aanzienlijk beïnvloed, waaronder wetenschapsfilosofie, natuurfilosofie, logica, biologie, geneeskunde, natuurkunde, ethiek, politieke theorie en poëzie.

<sup>4</sup> **Carol Gilligan** (1936-) werkte in de jaren 1970 als assistente bij de beroemde moraalpsycholoog Lawrence Kohlberg. Ze is nu professor aan de Harvard-universiteit. In 1982 schreef ze *In a different voice. Psychological Theory and Women's Development*. Haar boek geeft kritiek op Kohlberg, Jean Piaget en Sigmund Freud waarbij vrouwen psychologisch als een donker continent worden beschouwd en z gezegd een minder ontwikkelde moraal hebben dan mannen. Gilligan concludeerde dat vrouwen en mannen inderdaad meestal op een andere manier redeneren, waarbij vrouwen meer aandacht besteden aan het behouden van relaties (zorgethiek) en mannen eerder redeneren op basis van een soort rechtvaardigheidsethiek.

<sup>5</sup> **Iconoclasm** (ook **beeldenstorm**) is het verzet tegen de verering van iconen, waarbij om ideologische redenen beelden verwijderd of vernietigd worden. De term dateert uit de Byzantijnse tijd, maar ook bijvoorbeeld de beeldenstormen in de zestiende en twintigste eeuw in West-Europa waren perioden waarin religieuze beelden en afbeeldingen werden vernield of verwijderd.

<sup>6</sup> **Immanuel Kant** (1724-1804) was een Duitse filosoof ten tijde van de Verlichting, wiens ideeën een grote invloed hebben uitgeoefend op de westerse wijsbegeerte. Kant wordt wel gezien als de eerste Duitse idealist. Zijn *Kritik der reinen Vernunft* (*Kritiek van de zuivere rede*) uit 1781, waarin hij de grondslagen en de grenzen van de menselijke kennis onderzoekt en een eigen epistemologie creëert, wordt als zijn belangrijkste werk beschouwd. Verder vervolledigen de *Kritik der praktischen Vernunft* (*Kritiek van de praktische rede*) en de *Kritik der Urteilskraft* de trilogie van de drie kritieken, die grote invloed hebben gehad op de westerse wijsbegeerte. De filosoof Arthur Schopenhauer noemde dit werk het belangrijkste boek dat ooit in Europa verschenen is.

---

<sup>7</sup> **Søren Aabye Kierkegaard** (1813–1855) was een 19e-eeuws Deens filosoof, protestants theoloog en cultuurcriticus. Omdat hij in zijn filosofisch werk het belang van persoonlijke keuzes en betrokkenheid benadrukt, wordt Kierkegaard vaak gezien als de wegbereider of eerste vertegenwoordiger van het existentialisme.

**Datum aangemaakt**

2026/01/05

*default watermark*